

Maak weerbaar wat van waarde is!

Begrotingsbehandeling 2021 Zuid-Holland

We zitten in een bijzondere periode met veel ingrijpende ontwikkelingen en gebeurtenissen. Gebeurtenissen die ons laten zien dat veel zaken die we vaak als vanzelfsprekend beschouwden, dat eigenlijk helemaal niet zijn. Of toch in ieder geval hoe zaken die we dierbaar en essentieel vinden, onderhoud en bescherming nodig hebben.

Met verbazing, en soms verbijstering hebben we gezien hoe in het machtigste land ter wereld, democratie kan ontsporen tot het tegen elkaar uitspelen van groepen mensen. Door leiders die niet verbinden maar scheidslijnen aanscherpen, die hun eigen ego stellen boven het belang van de samenleving. En wanneer democratische spelregels, fatsoen en de waarheid geweld worden aangedaan, er verwarring en chaos ontstaat. Democratie is nooit vanzelfsprekend en mag niet verworden tot een schaamteloze machtsstrijd om het bemachtigen van de helft plus 1. En niet dat in ons land geen kritiek mogelijk is, maar we moeten koesteren dat we in ons land partijen hebben die bewust kiezen voor het verstandige midden.

Daarbij moeten we ons realiseren dat democratie en rechtsstaat twee kanten horen te zijn van dezelfde medaille. Het waarborgen van de rechten en grondrechten van elke inwoner en van elke bevolkingsgroep in ons land mag nooit ter discussie staan. We moeten pal staan grondrechten zoals de fundamentele gelijkwaardigheid van mensen, de vrijheid van meningsuiting, van demonstratie, van godsdienst en van vereniging mag niet getornd worden. De recente gebeurtenissen in Parijs en in Wenen, en vervolgens dat ook in ons land leraren moeten onderduiken omdat ze hun werk deden, illustreren dat ook dat helaas geen vanzelfsprekendheden zijn. Het kan en mag niet zo zijn dat niet de wet of de rechter de grenzen van ons gedragen bepalen, maar degene die zich om welke reden dan ook het meest beledigd voelen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat moeten mensen onbelemmerd en onbedreigd hun eigen keuzes kunnen maken.

Democratie en rechtsstaat zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen gezamenlijk de basis van onze

samenleving. Maar dat is niet voldoende. Dat schept ook verantwoordelijkheden voor ons allemaal om daar goed mee om te gaan. Zaken als fatsoen, beschaving, respect voor elkaar, zijn niet afdwingbaar door wetten en zeker niet door geweld, maar zijn wel essentieel voor de manier hoe we met elkaar omgaan, met onze omgeving omgaan en hoe we onze samenleving inrichten. Daar mogen, of zelfs moeten we het gesprek over blijven voeren. Met respect voor elkaar en ruimte bieden voor uiteenlopende opvattingen.

Democratie, rechtsstaat en beschaving.... Het zijn de bouwstenen van onze maatschappij. Een maatschappij die ook buitengewoon kwetsbaar blijkt te kunnen zijn. De beroemde dichtregel van Lucebert parafraserend: niet alles van waarde is weerloos, maar maak weerbaar dat wat van waarde is.

Voorzitter,
In de verschillende commissievergaderingen hebben we de begroting meer in detail besproken. Daarnaast hebben we ook een uitvoerige toelichting ontvangen op de vele technische vragen. Dank daarvoor.

Het is mooi dat er een sluitende begroting is en er op basis van de huidige informatie komende jaren zelfs sprake is van een beperkt begrotingsoverschot. Tegelijkertijd komen er ook nog veel onzekerheden op ons af, zoals de stikstofproblematiek, het warmtedossier en de gevolgen van de coronapandemie. Dat leidt tot een beeld dat we de financiën wel onder controle hebben, maar geen ruimte hebben voor grote extra investeringen.

Tegelijkertijd voelt het heel ongemakkelijk om in een periode die inmiddels wordt getypeerd als de grootste (economische) crisis sinds de Tweede Wereldoorlog, de reserves maar te zien stijgen. Zelfs de algemene reserve loopt steeds verder op en gaat komend jaar richting de 100 miljoen.

In de afgelopen zes jaar dat ik in de provincie actief ben, heb ik alleen nog maar ervaren dat er een paar keer paar jaar berichten komen over meevallende begrotingssaldi. Als dat keer op keer gebeurt, dan

kan dat twee dingen betekenen: of we begroten meer activiteiten dan de provincie aan kan, waardoor je minder doet en dus minder uitgeeft dan je van plan was. Of je begroot consequent te conservatief waardoor er lucht in de begroting zit en dus bijna altijd leidt tot meevallers. Beide redenen zijn ongewenst. 1. De werkzaamheden en ambities die je begroot, moeten realistisch zijn ten opzichte van je organisatie. Als dat niet het geval is, moet je of je ambities aanpassen aan je uitvoeringscapaciteit, of je organisaties zodanig inrichten dat die het werk ook aankan. Overigens moeten PS zichzelf dan ook een spiegel durven voorhouden. Forse ambities vereisen voldoende capaciteit. En zeker in de crisisperiode waarin we juist sectoren willen steunen en extra werkzaamheden willen uitvoeren, moeten we ook durven en willen investeren in de organisatie. (ook in extra inhuur waar dat nodig is!).

Ook het tweede punt is niet goed. Het leidt tot minder scherpte, maar ook minder transparantie. In de commissie heb ik daarvan ook enkele voorbeelden genoemd: Als je een lening afsluit, en je neemt in de begroting een post op voor een hogere rente dan is afgesproken, dan is het niet echt verbazingwekkend dat je eind van het jaar een meevaller kunt melden. Graag hoort de CDA-fractie de toezegging dat er komend jaar met een kritische blik naar onze wijze van begroten wordt gekeken.

Ook wij zien dat er weinig ruimte is voor extra structurele uitgaven, maar dat betekent niet dat we niets kunnen doen om ons (zoals VVD-minister Wiebes dat telkens benadrukt) 'uit de crisis te investeren'. Zeker waar het Rijk (maar ook de EU) met regelingen komt die door co-financiering door de provincie forse impulsen kunnen opleveren, moeten we optimaal gebruik maken van die kansen. Waar het gaat om eenmalige investeringen, roepen we het college op hier echt de grenzen van onze financiële ruimte op te zoeken. Juist in crisistijd moet de provincie lef en visie tonen.

Een concreet voorbeeld is het aanbod van staatssecretaris Keijzer van EZK die extra steun wil geven aan de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (in ZH dus IQ) om innovatieve bedrijven te ondersteunen die momenteel in financieringsproblemen komen. Daarbij moeten we wel co-financieren, bij voorkeur samen met enkele betrokken gemeenten. Voorzitter, voor het CDA is het onbestaanbaar dat de grootste provincie van ons land dan zegt: wij doen niet mee. We moeten af van het mantra dat er nergens geld voor is.

Sprekend over financiën vraagt de CDA-fractie ook nu weer de aandacht voor de zorgelijke situatie waarin steeds meer gemeenten in onze provincie verkeren. Door sterk stijgende uitgaven, met name op het sociaal domein, stonden de lokale financiën al enorm onder druk; de corona heeft dat nog fors verergerd. In steeds meer gemeenten lopen belangrijke basisvoorzieningen, zoals sportvoorzieningen en bibliotheken, gevaar en dat mogen we niet accepteren. We onderschrijven van

harte de acties die GS heeft ondernomen om bij het Rijk aan te dringen op een oplossing en hopen dat het college dit met kracht zal voorzetten. Ook gelet op de onderhandelingen die na 17 maart komend jaar gevoerd zullen worden over een nieuw regeerakkoord. Graag een reactie op dit punt.

Voorzitter,

Een van de grote vraagstukken waar onze provincie komende jaren voor staat, is hoe we de woningbouw versnellen. Iets wat daarbij in elk geval niet helpt, is dat betrokken partijen naar elkaar wijzen als mogelijke 'schuldige' waarom dat onvoldoende lukt. Te vaak worden wij benaderd door gemeenten die zeggen wel te willen bouwen, maar daarbij te worden belemmerd door provinciaal beleid ten aanzien van bouwlocaties. Wanneer je daar dan naar vraagt bij de provincie krijgen we juist vaak te horen: locaties zijn het probleem niet, er zijn locaties en plannen genoeg maar het ontbreekt aan realisatie van de plannen. Blijkbaar zit er in de communicatie tussen provincie en gemeenten een forse ruis op de lijn en dat is niet goed. We vragen daarom aan het college om concrete stappen te zetten om dat op te lossen. Natuurlijk kan het best dat er ergens verschil van mening over bestaat, maar niet over de feitelijke situaties. Wanneer de feitelijke situatie helder is, kan ook duidelijker geïnventariseerd worden wat dan de factoren zijn die de realisatie belemmeren. Bijvoorbeeld wanneer de lokale ambtelijke capaciteit ontoereikend is voor de afhandeling van de benodigde procedures, of wanneer er sprake blijkt van een onrendabele top. Op die manier kun je dan als provincie veel gerichter actie ondernemen om de bouwstroming te versnellen. Ook wordt dan helderder hoe Rijk, provincie en gemeenten elkaar kunnen versterken ipv elkaar tegenwerken. Graag een reactie van GS.

Bij de vorige begrotingsbehandeling hebben we als CDA-fractie gepleit voor een meer integrale benadering van mobiliteit. Een totaal-aanpak waarbij de verschillende modaliteiten elkaar versterken. Doorstroming op wegen bevorderen, een fijnmazig OV-netwerk met goed bereikbare stations en haltes, stimuleren van vervoer over water en het realiseren van goede fietspaden, om maar enkele punten te noemen. Daarbij heb ik toen aangegeven dat we zouden moeten overwegen om het PZI om te vormen tot een PZM: een programma voor mobiliteit. Van GS kwam daarop een positieve reactie en we zijn benieuwd naar de stand van zaken?

In dat kader vragen we nu bijzondere aandacht voor een specifieke regio, de Duin- en Bollenstreek. Daar komen op dit moment een aantal ontwikkelingen samen die juist die integrale benadering kunnen versterken: Het niet-doorgaan van de Duinpolderweg en het stilleggen van de OV-concessie als gevolg van de coronacrisis. Beide zijn op zich uiteraard jammer, maar het biedt ook kansen om – in plaats van ad hoc oplossingen – een totaalvisie uit te werken op de bereikbaarheid van de regio. Dit in samenwerking met de betreffende gemeenten en met de

provincie NH. Graag een reactie van GS op dit punt. In januari 2019 is het provinciale Actieplan Geluid provinciale wegen 2018-2023 vastgesteld. Daarin staat er dat ruim 8.000 van onze inwoners hinder ondervinden van geluidsoverlast. Het actieplan is bedoeld om dat aantal fors omlaag te brengen. We zijn nu halverwege de uitvoeringstermijn en de CDA-fractie is benieuwd naar de stand van zaken. Graag een update of een toezegging dat we daarover op korte termijn een rapportage tegemoet kunnen zien.

Voorzitter,

In het kader van de transformatie naar een meer duurzame energievoorziening is afgelopen jaar hard gewerkt aan de Regionale energie strategieën. Daar hebben we al veel over gesproken en gewisseld en dan vooral over de ruimtelijke mogelijkheden en wenselijkheden. Vandaag wil het CDA in dat kader twee aspecten naar voren brengen.

1. Wind en zon zijn zonder meer van belang, maar zullen nooit voldoende opleveren om aan de opgave te voldoen. Zeker in onze provincie zullen we daarom ook vol moeten inzetten op warmte. Het gebruik van restwarmte, maar ook van aardwarmte. Inmiddels zien we op dat punt in verschillende gemeenten succesvolle pilots. Tegelijkertijd zien we ook gemeenten waar veel vragen leven of waar weerstand ontstaat. Soms terecht, maar soms ook uit onbekendheid. Zoals vaak, blijkt ook hier hoe belangrijk goede voorlichting en communicatie is. Voorzitter, is GS bereid om initiatieven te nemen om de mogelijkheden en kansen van 'warmte' beter over het voetlicht te brengen en te kijken hoe we belemmeringen kunnen wegeen.

Een aandachtspunt daarbij is dat de infrastructuur van de warmterotonde voldoende robuust moet zijn om doorontwikkeling mogelijk te maken. Simpel gezegd: als je een leiding aanlegt, zorg dan voor voldoende diameter dat latere aantakkingen mogelijk blijven. Daarbij denken we bijv. aan het Westland. Kan het college toezeggen dat daar voldoende oog voor is?

2. Steeds vaker horen we dat goede ideeën en initiatieven belemmerd worden door onvoldoende capaciteit van het netwerk. Onlangs nog hoorden we van een groot project voor zonne-energie op de dak van een scholencomplex (dus ook nog een dubbel ruimtegebruik), maar dat dat niet kan omdat het net het niet aankan. Kan het college toezeggen om in overleg met Stedin de knelpunten in kaart te brengen en zich in te zetten die zsm op te lossen?

De corona-pandemie heeft een enorme impact op belangrijke sectoren van onze samenleving en economie. De horeca, het toerisme, de tuinbouw en de cultuursector krijgen klap op klap te verduren en ondernemers maken zich grote zorgen over

hun toekomst. We delen die zorgen, maar voelen tegelijkertijd een soort machteloosheid wanneer je ziet hoe beperkt de mogelijkheden van ons als provincie zijn om steun te bieden. We moeten het uiterste doen om te kijken wat we toch kunnen. De CDA-fractie dankt in dat licht het college voor de voortvarende wijze waarop uitvoering is gegeven aan onze motie voor een noodregeling voor de culturele sector. Het is niet genoeg, zeker niet, maar elke stap is er een.

Vandaag vragen we specifieke aandacht voor gebieden en locaties waar veel van de negatieve ontwikkelingen samenkomen. Wanneer je ziet dat er grote klappen vallen in de horeca, in de detailhandel en in de cultuursector, dan maken we ons grote zorgen over het voorzieningenniveau en de vitaliteit van de centra. Dat vereist pro-actief handelen, niet alleen van gemeenten maar ook van de provincie. Bijvoorbeeld door partijen met elkaar te verbinden, herbestemmingen te faciliteren en ervaringen uit te wisselen. Voorzitter, is het college bereid die regierol op te pakken?

Daarnaast zullen we in ons economisch beleid veel aandacht moeten besteden aan het belang van de (innovatieve) maakindustrie. Corona heeft laten zien dat we op verschillende terreinen minder afhankelijk moeten worden van het buitenland en dat we zaken weer zelf moeten kunnen produceren. Dat lukt alleen wanneer we daarbij samen optrekken met de gemeenten, met het Rijk, met het bedrijfsleven (Economic Board). Vorige week schreef de minister van VWS bijvoorbeeld dat NL moet investeren in de weerbaarheid van de medische sector. Dat sluit goed aan bij onze ambitie t.a.v. de lifescience and health sector. Op die manier kun je elkaar enorm versterken.

Voorzitter,

Met enthousiasme en ambitie presenteerden we vorig jaar het coalitieakkoord "Elke dag beter. Zuid Holland". Die ambities kwamen afgelopen voorjaar in een totaal ander daglicht te staan door de uitbraak van de corona-pandemie, die ons heeft laten beseffen hoe kwetsbaar we zijn. We zien dagelijks de gevolgen voor de economie en andere sectoren. Maar ook het verdriet van mensen die een dierbare verloren, of hun bedrijf of hun baan. Ook vandaag gaan onze gedachten naar hen uit. Gelukkig gloort er licht aan het einde van de coronatunnel en zijn er steeds meer positieve ontwikkelingen te melden. We hopen van harte dat 'Elke dag beter' ook in dat opzicht waargemaakt kan worden. De CDA-fractie dankt het college en in het verlengde daarvan de gehele ambtelijke organisatie voor hun enorme inzet en ziet uit naar een constructieve samenwerking komend jaar.

Meindert Stolk

Fractievoorzitter CDA Zuid-Holland